

Post-consumer textiel voor de herstoffering van bureaustoelen

Trefwoorden: post-consumer textiel, van afval naar grondstof, maatschappelijke impact, co-creatie binnen de waardeketen, contract voor circulair meubilair, herstoffering

In opdracht van: Gemeente Groningen, Nederland

Contactpersoon: Carolina Vogel, gemeente Groningen, carolina.vogel@groningen.nl

Introductie

De gemeente Groningen (Nederland) streeft ernaar om in 2030 een afvalvrije gemeente te zijn. Om dit doel te bereiken, is Groningen bezig haar afvalstromen te verminderen door nieuwe afvalstromen te voorkomen en door afval om te zetten in grondstoffen. De gemeente heeft hiervoor het project 'Gronings Goud' in gang gezet. Het project is erop gericht de mogelijkheden en maatschappelijke impact van de circulaire economie onder de aandacht te brengen. In het project wordt lokaal post-consumer textiel gekoppeld aan de herstoffering van de bureaustoelen van de gemeente.

De gemeente Groningen koos ervoor om in te zetten op textiel omdat dit wereldwijd één van de meest problematische afvalstromen is. Ook de gemeente Groningen zelf zamelt jaarlijks

grote hoeveelheden afgedankt textiel in (1,2 miljoen kilo, waarvan slechts een heel klein deel wordt gerecycled), en wilde als lokale overheid onderzoeken of de gemeente een bijdrage kan leveren aan een oplossing. De gemeente had voor ogen om launching customer te worden van een circulair textielproduct en zag mogelijkheden daartoe in het reeds lopende contract voor circulair kantoormeubilair.

Het textiel wordt verzameld, gesorteerd, tot garen gesponnen en weer tot stof geweven. De stof bestaat voor 75% uit post-consumer textiel dat in de gemeente wordt ingezameld en voor 25% uit gerecycled polyester. Het succes van het project is te danken aan de betrokkenheid van meerdere stakeholders in de waardeketen: de kantoormeubelleverancier, sociale ondernemingen en innovatieve bedrijven. Het

project richt zich op de lokale schaal en het bereiken van een positieve, lokale maatschappelijke impact. De gemeente beoogt met dit project een voorbeeld te zijn van een schaalbare en repliceerbare systeembenadering.

Aanbestedingsproces

Het project maakt gebruik van de ruimte voor innovatie en experimenteren in het contract van de gemeente voor circulair kantoormeubilair. Meer informatie over dit contract en hoe het tot stand is gekomen, is te vinden in de paragraaf met achtergrondinformatie.

Aan het begin van het project zijn gesprekken gevoerd met de contractmanager kantoorinrichting en de beleidsadviseur van de gemeente, ter verkenning van de mogelijkheid om launching customer te worden van een innovatief circulair textielproduct. Daarvoor moesten enkele obstakels worden overwonnen. Aanvankelijk werd uitgegaan van het gebruik van uitsluitend zwarte stoffen. Ook waren er vragen over de kwaliteit van het circulaire textiel. De leverancier van het circulaire textiel kon echter de resultaten van een eerder klein pilotproject overleggen, zodat er dus specificaties beschikbaar waren. Twee stoelen werden gerenoveerd met het circulaire textiel, zodat iedereen de 'look en feel' kon ervaren. Dit leidde ertoe dat alle partijen achter de voortzetting van dit project stonden. Geleidelijk kwam de kleurvereiste te vervallen. Het mooie van circulair textiel is dat kleuren worden gecreëerd door gebruik te maken van reeds beschikbare kleuren en dat verven van de stof dus niet nodig is. Op dit moment heeft de leverancier vier kleuren geproduceerd op basis van Nederlands post-consumer textiel. Hun ambitie is echter om een volledig kleurenpalet te ontwikkelen.

De betrokkenheid van de verschillende stakeholders in de waardeketen werd gecoördineerd door de gemeente. Het project steunt in hoge mate op co-creatie, namelijk door Vepa, de kantoormeubelleverancier van de gemeente, en twee sociale ondernemingen,

GoudGoed (die al een contract had met de gemeente voor het inzamelen van textiel) en ReBlend.

De kringloop werkt als volgt: GoudGoed zamelt gebruikt textiel in en sorteert dit vervolgens in samenwerking met ReBlend. ReBlend ontwikkelt gesloten textielkringen waarbij de textielproducten worden gemaakt van end-of-life textiel dat anders zou worden verbrand of gedowncycled tot een minder waardevol product. ReBlend versnipperd het gesorteerde textiel, spint er garen van en weeft vervolgens stoffen van deze versnipperde materialen. Het ingezamelde textiel wordt verwerkt tot stof, waarmee Vepa 250 bureaustoelen voor de gemeente Groningen renoveert.

In het project wordt ook al gekeken naar andere manieren om het Groningse Goud-textiel te gebruiken.

Resultaten

Het project levert de volgende voordelen op:

- De gemeente neemt het voortouw in de transitie naar een circulaire textielketen.
- De lokale katoen-/polyesterkringloop wordt gesloten.
- Het eindproduct heeft een gezond bedrijfsmodel, voldoet aan kwaliteitseisen en levert milieuwinst op.
- Het project is schaalbaar, zowel door de gemeente als door andere gemeenten en bedrijven.
- Lokale maatschappelijke impact wordt bereikt door samen te werken met twee lokale sociale ondernemingen die werken met mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.
- Het Groningse Goud-textiel heeft een hogere waarde dan isolatie- of bouwmaterialen of poetsdoeken.
- De gemeente is alvast een volgende stap aan het zetten, namelijk het oprichten van een circulair innovatiecentrum voor textiel, kunst en ambachten dat het circulaire textiel van Gronings Goud lokaal gaat produceren. In dit centrum gaan lokale kennisinstellingen werken

aan de circulaire textielproducten van de toekomst en het biedt ook kansen voor meer sociale werkgelegenheid.

Om de milieuvoordelen van het Gronings Goud-textiel te kwantificeren, wordt een [onderzoek van ReBlend](#) gebruikt, waarin het ReBlend-textiel wordt vergeleken met een gemiddelde katoenen stof. Het geanalyseerde ReBlend-textiel heeft een samenstelling van 70% post-consumer textiel en 30% gerecycled polyester. Dit komt dus dichtbij de samenstelling van het Groningse Goud-textiel (75% post-consumer textiel, 25% gerecycled polyester):

- De ecologische voetafdruk (zoals water, chemicaliën, energie en landgebruik) van ReBlend-textiel is lager in vergelijking met die van de gemiddelde katoenen stof (conventioneel, BCI (Better Cotton Initiative), biologisch katoen) die in

Nederland in de kleding- en meubeltextiel wordt verkocht.

- CO₂-reductie: de gemiddelde CO₂-uitstoot van verkocht katoen in Nederland is 17,01 kg CO₂-eq/kg katoengaren. De CO₂-uitstoot van ReBlend-textiel is 3,05 kg CO₂-eq/kg katoengaren. Dat is een reductie van 82% ten opzichte van het renoveren van de stoelen met regulier katoen (conventioneel, BCI, biologisch)
- Besparing van nieuw materiaal: aangezien er geen nieuw materiaal wordt gebruikt om de bureaustoelen te renoveren, is de besparing 100%.
- Voorkomen afval: de stof bestaat voor 70% uit post-consumer textiel en voor 30% uit gerecycled polyester, dat anders zou worden verbrand of gedowncycled.

Geleerde lessen

- Het lineaire model is zeer dominant. ReBlend werkte bijvoorbeeld samen met een Spaanse partner voor het spinnen van het circulaire garen. Deze partner slaagde erin de gewenste samenstelling met de juiste kwaliteit te leveren. Na veranderingen in het management beëindigde de Spaanse partner echter de samenwerking, met als reden dat de volumes niet voldoende waren voor een solide businesscase. De maatschappelijke waarde woog kennelijk minder zwaar. ReBlend moest dus op zoek naar een nieuwe partner die dezelfde kwaliteit kon leveren. In Frankrijk werd een nieuwe partner gevonden. Dit bedrijf staat open voor kennisuitwisseling met Nederlandse partners die nog niet de juiste kwaliteit kunnen leveren. Uiteindelijk werd er een oplossing gevonden, maar dit zorgde wel voor vertraging van het project.
- Het is zeer arbeidsintensief om textiel gereed te maken voor recycling (bijvoorbeeld ritsen en knopen verwijderen). Aanvankelijk gebeurde dit met de hand, maar al snel werd besloten dat er een machine nodig was. Deze machine had een levertijd van vijf maanden, wat het project eveneens heeft vertraagd.
- Werk nauw samen met je partners om het wederzijds vertrouwen in stand te houden. Deel zekerheden en onzekerheden met elkaar. Behandel elkaar als gelijkwaardige partners die successen en tegenslagen delen, om een partnerschap te creëren op basis van transparantie en vertrouwen. Als iedereen in het project gelooft, kan al het andere worden overwonnen.
- Zorg ervoor dat je over de feitelijke informatie over het project beschikt. Voer echter niet alleen een theoretische discussie op papier. Voor dit project was het concrete voorbeeld (een gerenoveerde stoel met Gronings Goud-textiel) doorslaggevend om iedereen te overtuigen door te gaan met het project. Breng het in de praktijk om te zien of het werkt.

Achtergrondinformatie

Opstellen van het contract voor circulair meubilair

Het project Gronings Goud is onderdeel van het bredere circulaire kantoormeubilaircontract van de gemeente. Toen de gemeente Groningen begon na te denken over het nieuwe contract voor kantoorinrichting, was er geen algemeen uitgangspunt. Wel waren er landelijke doelen voor circulariteit en had de gemeente ambities op dat gebied. De volgende stappen hebben geleid tot het circulaire contract:

- Er is een marktoriëntatieonderzoek uitgevoerd. De uitkomst was dat meubilair de meest geschikte sector was voor circulair inkopen.
- De inkopers volgden een eenjarige opleiding, aangeboden door PIANOo, het Expertisecentrum Aanbesteden, en georganiseerd door Copper8. Dit heeft geleid tot de ontwikkeling van uitgangspunten.
- Er is een call in de markt geopend waarmee de eerste fase van de aanbesteding is gestart. Eén van de vereisten was dat geïnteresseerde marktpartijen de circulariteit van hun meubilair moesten meten met behulp van een instrument ([Circular IQ](#)). De resultaten zijn beoordeeld door een onafhankelijk adviesbureau.
- De drie overgebleven marktpartijen is gevraagd een casestudy te ontwikkelen, waarmee de tweede fase van inkoop werd gestart. De marktpartijen kregen informatie over een kantoor, het meubilair erin, het aantal vierkante meters, de mensen die er werken en hun wensen. Uitgangspunt was zoveel mogelijk bestaande materialen te gebruiken om te ontdekken welke partij in de praktijk het beste aan de eisen van de opdracht kon voldoen.
- Op basis van de resultaten van de casestudy is een marktpartij geselecteerd.

Belangrijkste geleerde lessen en sleutels tot succes

- Naast de mechanismen van circulair inkopen – de aanbestedingen, de contracten en de budgets – zijn er ook emotionele aspecten. Circulair inkopen is voor veel organisaties nieuw. Het betekent vaak het loslaten van beproefde manieren om dingen te doen. Om circulair inkopen te laten werken, moet je transparant, vertrouwend en geduldig zijn. Wees inderdaad zo transparant mogelijk. Blijf de baas over het contract, maar vergeet niet dat je andere bedrijven de kans geeft om betrokken te zijn bij iets nieuws, iets vooruitstrevends. Dwing hen niet in een hoek. Heb voldoende vertrouwen in elkaar en in je doelen zodat je kunt experimenteren, verschillende wegen kunt uitproberen, eventueel kunt falen en het opnieuw kunt proberen.
- Om vertrouwen op te bouwen, loont het om jezelf af te vragen wat de andere belanghebbenden proberen te bereiken met hun innovatie of proces.
- Het gemeentebestuur is in een vroeg stadium bij het project betrokken om ondersteuning te bieden op uitvoeringsniveau.
- Ook de inkoopafdeling is in een vroeg stadium bij het project betrokken. Aan bovengenoemde Copper8-cursus hebben twee inkopers deelgenomen.
- De 10-jarige looptijd van het circulaire contract is mogelijk omdat het project onder de vlag van innovatie wordt uitgevoerd, zodat er voldoende tijd is voor gezamenlijk experimenteren en ontwikkelen.
- Het ontwikkelen van een casestudy in het inkoopproces bleek een essentiële stap voor het vinden van de juiste marktpartij voor de opdracht. Het stelde de inkopers in staat om te zien welke partij haar beloftes echt kon waarmaken en welke partij de juiste mentaliteit had om circulaire ideeën in

de praktijk te brengen.

- De gemeente stelde maximale kostentransparantie als eis. Vepa levert periodieke rapportages die laten zien hoe de kosten per project zijn opgebouwd. Deze rapportages helpen om de interne organisatie achter circulair inkopen te krijgen en te laten zien dat 'duurzaam' niet noodzakelijkerwijs leidt tot 'hogere kosten'.
- Het contractbeheer is zorgvuldig ingericht. De contractmanager zorgt ervoor dat het contract wordt uitgevoerd zoals beoogd. Als je contractbeheer goed doet, betaalt het zich uit.

Een video over het project Gronings Goud kunt u [hier](#) bekijken.

Foto door: Marleen Annema <https://marleenannema.nl/>